

IZBRANI FRAZEMI V SLOVENŠČINI IN NJIHOVI (NE)SISTEMSKI USTREZNICI V HRVAŠČINI

NATALIJA ULČNIK

Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta, Maribor, Slovenija
natalija.ulcnik@um.si

Prispevek na izbranih primerih frazemov v slovenščini, ki jih najdemo v frazeološki zbirki FRIDA v učnem e-okolju *Slovenščina na dlani*, obravnava iskanje njihovih (ne)sistemskih ustreznikov v hrvaščini, in sicer ob podpori korpusnega pristopa. Posebej so izpostavljene frazeološke enote, pri katerih je bilo na podlagi iskanja v hrvaških spletnih leksikografskih virih (slovarjih in frazeoloških bazah) težje najti njihove sistemske ustreznike. Prav zaradi tega je bilo dodatno uporabljeno iskanje v vzporednem korpusu s pomočjo orodja Sketch Engine, ki vključuje možnost iskanja za izbrani jezikovni par (*OpenSubtitles 2018 parallel – Slovenian*). S tem pristopom smo želeli odkriti prevodne možnosti in iz njih izluščiti morebitno rabo sistemskih (frazeoloških) ustreznikov, ki bi sicer lahko ostali spregledani, ob tem pa tudi dodatno preveriti aktualnost in ustreznost predhodno najdenih hrvaških ustreznikov.

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.ff.5.2025.6](https://doi.org/10.18690/um.ff.5.2025.6)

ISBN
978-961-299-009-1

Ključne besede:
frazeologija,
slovenski jezik,
hrvaški jezik,
vzporedni korpus,
učno e-okolje
Slovenščina na dlani

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.ff.5.2025.6](https://doi.org/10.18690/um.ff.5.2025.6)

ISBN
978-961-299-009-1

Keywords:
phraseology,
Slovenian,
Croatian,
parallel corpus,
e-learning environment
"Slovenian in the Palm of
Your Hand"

SELECTED PHRASEMES IN SLOVENIAN AND THEIR (NON-)SYSTEMIC EQUIVALENTS IN CROATIAN

NATALIJA ULČNIK

University of Maribor, Faculty of Arts, Maribor, Slovenia
natalija.ulcnik@um.si

This paper examines selected examples of Slovenian phrasemes from the FRIDA phraseological collection in the "Slovenian in the Palm of Your Hand" e-learning environment, focusing on the search for their (non-)systemic equivalents in Croatian using a corpus-based approach. The emphasis is on phraseological units for which it was particularly challenging to find systemic equivalents in Croatian online lexicographic sources, such as dictionaries and phraseological databases. To address this issue, we also utilized a parallel corpus search with the Sketch Engine tool, specifically examining the OpenSubtitles 2018 parallel – Slovenian. Our goal was to explore translation possibilities and identify potential systemic (phraseological) equivalents that may have been previously overlooked. Additionally, we evaluated the topicality and relevance of Croatian equivalents that had been identified earlier.

University of Maribor Press

1 Uvod

Iskanje tujejezičnih frazeoloških ustreznikov se tradicionalno opira na leksikografske vire, v zadnjem času pa tudi na podatke, pridobljene iz obsežnih besedilnih korpusov, ki omogočajo vpogled v realno in aktualno jezikovno rabo ter nudijo pomemben uvid v jezikovne pojave, ki bi sicer lahko ostali neopaženi ali neustrezno interpretirani (prim. Krek 2013: 20).¹ Osnovni namen prispevka je na podlagi izbranega vzporednega korpusa priti do podatkov o možnih hrvaških sistemskih (fazeoloških) ustrezniki za izhodiščno slovenske frazeme oz. preveriti aktualno rabo tistih hrvaških ustreznikov, ki so bili že predhodno identificirani s pomočjo spletnih leksikografskih virov.² Uporabljen je bil vzporedni korpus *OpenSubtitles 2018 parallel – Slovenian* s slovensko-hrvaškimi prikazi podnapisov, iskanje pa je bilo izvedeno s pomočjo orodja Sketch Engine. Kot izhodiščno gradivo so bili uporabljeni frazemi v slovenščini, ki jih najdemo v učnem e-okolju *Slovenščina na dlani*.

2 Frazemi v učnem e-okolju *Slovenščina na dlani*

Prosto dostopno učno e-okolje *Slovenščina na dlani* (<https://www.slo-na-dlani.si/projekt>),³ ki je bilo med letoma 2017 in 2021 razvito na Univerzi v Mariboru, je nastalo z osnovnim namenom prispevati k novim možnostim obogatitve pouka slovenščine (prim. tudi Ulčnik 2024). Ob pravopisnih, slovničnih in besedilnih temah vključuje tudi frazeologijo, ki jo najdemo v posebnem vsebinskem sklopu Frazemi in pregovori.⁴ Ta ponuja teoretične vsebine, zbrane v zavihku Znanje v podsklopu *Frazemi in pregovori* (<https://www.slo-na-dlani.si/znanje>), ki so podane v obliki vprašanj in odgovorov. V teoretičnem delu je podrobneje spregovorjeno o značilnostih, podobi, pomenu in rabi frazemov ter pregovorov in o njihovi slovski vključenosti. Ob koncu tega sklopa je dodana tudi zbirka FRIDA (<https://www.slo-na-dlani.si/frida>), ki vsebuje slovskie opise izbranih frazemov in pregovorov. E-okolje ob navedenem ponuja tudi raznolike naloge s področja frazeologije, do katerih se dostopa v zavihku Trening.

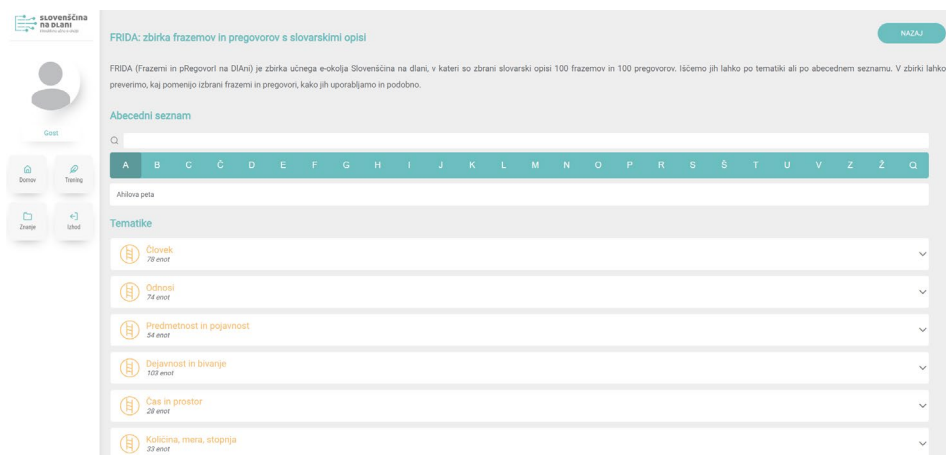
¹ Korpusna metoda je prav v leksikografiji in leksikologiji v zadnjih desetletjih v središču raziskovalnih pristopov (prim. Čebon 2020).

² Npr. *Hrvatski jezični portal, Baza frazema hrvatskoga jezika, Frazološki rječnik hrvatskoga jezika*.

³ Vstop v e-okolje (<https://www.slo-na-dlani.si/prijava>) je možen z Arnesovo digitalno identiteto ali z registracijo, lahko pa vstopimo tudi kot gostje, pri čemer so funkcionalnosti e-okolja omejene na zavihka Znanje (s teoretičnimi vsebinami) in Trening (z dostopom do avtomatiziranih nalog za različne vsebinske sklope).

⁴ Pri zasnovi in pripravi sklopa so sodelovali Natalija Ulčnik (FF UM), Vida Jesenšek (FF UM) in Matej Meterc (ZRC SAZU).

Zbirka FRIDA je sprva vsebovala slovarske opise za 100 izbranih frazemov in 100 pregovorov, v letih 2022 in 2023 je bilo v okviru nadgradnje dodanih še 45 frazemov, v letih 2024 in 2025 pa je predvidena aktualizacija e-okolja, pri kateri bo zbirka frazemov obogatena še s tujejezičnimi ustrezniki.⁵ Okolje sicer ponuja abecedni in tematski seznam vključenih enot, omogočeno pa je tudi iskanje v iskalnem okencu (prim. sliko 1).

Slika 1: Zbirka FRIDA v učnem e-okolju *Slovenščina na dlani*

Vir: lasten

Slovarski opisi frazemov vsebujejo iztočnico in njene variante, kratko pomensko razlago, ki ji je dodan zgled rabe, daljšo pomensko razlago v povedi (z značilno strukturo *Če ..., pomeni, da ...*) in zgledom rabe, dodana pa so lahko tudi pragmatična pojasnila in morebitne so- ter protipomenske enote (npr. *Ahilova peta* – sopomenki: *rak rana, šibka točka*). Označena je tudi splošna tematika, znotraj katere se frazem uporablja (npr. *človek, predmetnost in pojavnost*), podana je značilna raba v besedilu z nakazano vezljivostjo (npr. *kaj je Ahilova peta koga/česa, kaj je čigava Ahilova peta*), ob koncu pa so nanizani še dodatni avtentični zgledi rabe, ki jih najdemo v korpusu Gigafida 2.0. Leta 2025 enotam dodajamo še tujejezične frazeološke ustreznike (hrvaške, srbske in makedonske), pri čemer se v nadaljevanju podrobneje posvečamo zgolj hrvaškim ustreznikom za izbrane frazeme.⁶ Osnovni namen dodajanja tujejezičnih ustreznikov v zbirko FRIDA je podajanje informacije o tem, katere

⁵ Pri tej projektni aktivnosti sodelujeta Natalija Ulčnik (FF UM) in Gjoko Nikolovski (FF UM).

⁶ Za jezikovni par slovenščina in makedonščina obstaja analiza primerjalnih frazemov z zoonimnimi sestavinami, pri čemer slovensko gradivo vključuje narečne (prekmurske) frazeme (prim. Koletnik in Nikolovski 2020).

enote na sistemski ravni ustrezajo slovenskim izhodiščnim frazemom, pri tem pa je predpostavljeno, da po zbirki prvenstveno brskajo govorke in govorci, katerih prvi jezik je slovenščina. Ti torej v zbirki med drugim dobijo vpogled v slovensko-hrvaško frazeološko stičnost oz. razlike v frazeološki rabi med dvema sorodnima južnoslovanskima jezikoma.

3 Ekvivalenčna razmerja med frazemi izhodiščnega in ciljnega jezika

Ekvivalentnost lahko v splošnem razumemo kot zamenljivost poimenovalnih enot pod enakimi pogoji; v leksikografskem smislu pri dvo- in večjezičnih slovarjih govorimo o sistemskih in prevodnih ekvivalentih oz. ustreznikih (Jesenšek 2004: 450). Sistemski ustrezniki so tiste jezikovne enote ciljnega jezika, ki se pomensko, tipološko, sintagmatsko, pragmatično in slogovno najbolj prekrivajo z enoto izhodiščnega jezika; prevodni ustrezniki pa so tiste enote ciljnega jezika, ki v sporočanjškem smislu v postopku prevajanja kažejo prekrivnost z ustreznimi deli besedila v izhodiščnem jeziku. Za obe vrsti ustreznikov je nujno prekrivanje denotativnega pomena. (Jesenšek 2004: 450)

Pri iskanju medjezikovnih ustreznikov v prvi vrsti upoštevamo identičnost pomena oz. prekrivnost pomenskih sestavin na denotativni ravni, pri čemer govorimo o t. i. semantični ali vsebinski ekvivalenci, nezanemarljiva pa je tudi formalna struktura enot, ki določa t. i. formalno oz. morfosintaktično-leksikalno ekvivalenco (vezano na uporabljene leksikalne sestavine in njihovo zaporedje, izražene slovnične kategorije ipd.) ter prav tako vpliva na stopnjo ekvivalentnosti (prim. Fabčič 2014: 206–207).

V kontrastivni frazeologiji se z ozirom na ekvivalenčna frazeološka razmerja (tj. stopnjo ustreznosti) običajno uporablja tridelna delitev, pri kateri ločujemo popolno, delno in ničto ekvivalenco (prim. Eismann 1998, Korhonen 2007, Jesenšek 2013, Fabčič 2014, Jelovšek in Trivunović 2023).⁷ Na podlagi teoretičnih izhodišč lahko dodatno izpostavimo kvantitativno ekvivalenco, pri kateri se preverja število ustreznikov v ciljnem jeziku,⁸ in kvalitativno ekvivalenco, pri kateri se preverja

⁷ Na drugih področjih (npr. v prevodoslovju) se uporabljajo tudi drugačne metodološke delitve.

⁸ Kvantitativna ekvivalenca vključuje: monoekvivalenco (za en izhodiščnojezikovni frazem obstaja en ciljnojezikovni frazem), poliekvivalenco (en izhodiščnojezikovni frazem ima več kot en ciljnojezikovni frazem in obratno) ter ničto ekvivalenco (izhodiščnojezikovni frazem nima ciljnojezikovnega frazeološkega ustreznika, namesto njega je v ciljnem jeziku leksem, parafraza) (Fabčič 2014: 207).

pomensko, morfosintaktično, leksikalno in podobsko prekrivanje (Korhonen 2007: 578; Fabčič 2014: 207).

Popolna ekvivalenca se nanaša na primere z enakim pomenom, skladijsko in leksikalno strukturo ter enako podstavno podobo, prav tako ni razlik v konotaciji. V veliki meri se pojavlja kot odraz skupne kulturne dediščine,⁹ zajemanja frazeoloških internacionalizmov, lahko pa je tudi odraz podobnega zaznavanja zunajjezikovne realnosti in obdelave sveta, odraz kolektivnega vedenja, podobnih izkušenj oz. splošnih zakonitosti človeškega življenja. Možno je tudi medjezikovno prevzemanje, prav tako kalkiranje, ki ga lahko natančneje analiziramo na diahroni ravni. V frazeološki zbirki FRIDA je za izbrani jezikovni par popolna ekvivalenca najpogostejša; vanjo sodijo npr. naslednji hrvaški ustrezniki slovenskim frazemom: *bela vrana* – *bijela vrana*, *črna ovca* – *crna ovca*, *delati iz muhe slona* – *raditi iz muhe slona*, *dobiti zeleno luč* – *dobiti zeleno svjetlo*, *dvorežen meč* – *dvosjekli mač*.

O delni ekvivalenci govorimo v primerih, ko imajo ustrezniki isti ali podoben denotativni pomen (prisotno je torej pomensko ujemanje), vendar so opazne razlike na posameznih jezikovnih ravneh; te so lahko oblikoslovne (npr. razlike v skloni rabi, rabi števila), besedotvorne (npr. različna struktura tvorjenk), skladijske (npr. razlike v vezljivosti, zaporedju sestavin), leksikalne (različne sestavine, lahko še vedno znotraj določenega semantičnega polja), slogovne (različna konotacija). Posledično se lahko razlikuje tudi podstavna podoba. Ta tip je v zbirki FRIDA po pogostosti na drugem mestu, vanj pa lahko umestimo npr. naslednje hrvaške ustreznike slovenskim frazemom: *biti iz mesa in krvi* – *biti od krvi i mesa* (razlika v zaporedju sestavin, razlika v rabi predloga),¹⁰ *biti trn v peti* – *biti trn u oku* (razlika v uporabljeni sestavini), *boj z mlino na veter* – *borba s vjetrenjačama* (razlike v rabi sestavin, raba tvorjenke v hrvaščini), *čez palec* – *preko palca* (različna raba predlogov, posledično razlika v vezljivosti in sklonu samostalnika), *z levo roko* – *lijevom rukom* (manjša razlika v rabi sestavin kot posledica oblikoslovne značilnosti).

Za ničto ekvivalenco je značilno, da izhodiščnojezikovni frazem v ciljnem jeziku nima frazeološkega ustreznika (uporablja se parafraza izhodiščnega frazema, njegov prevodni ekvivalent ipd.). Ta tip je v zbirki FRIDA najmanj pogost in se pojavlja pri okvirno dvajsetih odstotkih enot. Kot primer lahko navedemo frazem *vleči dreto*

⁹ Značilno npr. za frazeološke enote, ki izhajajo iz mitologije in Biblije (prim. M. Verbinc 2013: 194; A. Verbinc 2013: 204). Več o biblijskih frazemih v Jelovšek in Trivunović (2023).

¹⁰ Navedeno zaporedje sestavin je z ozirom na korpusno prisotnost v posameznem jeziku najpogostejše.

‘smrčati’, za katerega Keber (2015) v *Slovarju slovenskih frazemov* navaja, da je nastal na osnovi izvirno slovenske »predstave o podobnosti glasov pri vlečenju drete in smrčanju« ter ga torej lahko opredelimo kot kulturno specifični frazem.¹¹

V nadaljevanju se podrobneje posvečamo prav frazemom, za katere je bilo v postopku iskanja hrvaških sistemskih ustreznikov težje priti do rezultata, zaradi česar je bilo potrebno dodatno iskanje v (vzporednih) korpusih in preverjanje prevodnih ustreznikov. Pri tem upoštevamo teoretično izhodišče, da »/p/revodni ustrezniki načeloma vključujejo sistemske, vendar so glede na svoje sporočanje razsežnosti kompleksnejši, saj prevedeno besedilo praviloma ni le zrcalna slika izhodiščnega« (Jesenšek 2004: 450).

4 Izbrani slovenski frazemi in njihovi (ne)sistemski hrvaški ustrezniki v vzporednem korpusu

Za iskanje (ne)sistemskih ustreznikov izbranim slovenskim frazemom in njihovo analizo je bil uporabljen vzporedni korpus *OpenSubtitles 2018 parallel – Slovenian*,¹² ki vsebuje podnapise in omogoča primerjavo za jezikovni par slovenščina-hrvaščina. Prvi prevodni jezik (slovenščina) se v prikazu na Sketch Engine pojavlja na levi, drugi prevodni jezik (hrvaščina) pa na desni strani. Prednost korpusa so poravnani prevodi oz. vzporedno prikazane strukture, ki olajšajo analizo (prim. Tiedemann 2016). Z raziskavo smo želeli pridobiti širšo sliko o možnih prevodnih ustreznikih izbranih frazeoloških enot v slovenščini,¹³ ob tem pa smo se zavedali, da bodo v vzporednem korpusu pri prevodih v slovenščino in v hrvaščino uporabljene različne prevajalske strategije (prim. Baker 2018),¹⁴ zaradi česar ne bomo vedno prišli do sistemskega frazeološkega ustreznika v hrvaščini.

Analiza je narejena za naslednjih deset izhodiščnih frazemov v slovenščini, ki se pojavljajo v zbirki FRIDA in za katere smo na podlagi predhodnih poizvedb v leksikografskih virih predpostavljali, da v hrvaščini nimajo popolnih ekvivalentov:

¹¹ Prevajanje tovrstnih frazemov je lahko še posebej problematično (prim. tudi A. Verbinc 2013: 204–206).

¹² Korpus se je za izbrani jezikovni par in namen iskanja izkazal kot najustrenejši. Za iskanje po korpusu je bilo uporabljeno orodje Sketch Engine (<https://app.sketchengine.eu/>).

¹³ Pri analizi se nismo ukvarjali s prevajalskimi strategijami in prevodno ustreznostjo izhodiščnih (angleških) besedil, prav tako smo zanemarili morebitne pravopisne in slovnične napake pri prevodih.

¹⁴ M. Baker (2018: 77–93) pri strategijah prevajanja frazemov omenja rabo frazemov s podobnim/enakim pomenom in strukturo; rabo frazemov s podobnim/enakim pomenom, a drugačno strukturo; prevzemanje frazema iz izhodiščnega jezika; prevod frazema s parafrazo (pogosta strategija, kadar v ciljnem jeziku ne najdemo ustreznika); prevod frazema z izpustom besedne igre (oz. prenesenega pomena) in prevod z izpustom celotnega frazema.

čez drn in strn, imeti kaj za bregom, kaj je pisano na kožo komu/čemu, mala malica, pibati komu na dušo, priti z dežja pod kap, privleči kaj na dan, kaj splava po vodi, tik pred zdajci in vreči puško v koruzo.

1) **čez drn in strn**

Prislovni frazem *čez drn in strn* 'mimo ustaljenih poti' vsebuje dve leksikalni sestavini, ki sta v sodobni slovenščini manj znani¹⁵ in manj pogosti ter se najpogosteje uporabljata prav v omenjenem frazemu. V SSKJ² najdemo pod iztočnicama *drn* in *stn* glagolski frazem *iti čez drn in strn*, ki je pomensko določen kot 'ne po poti, naravnost čez kakršenkoli svet'; v terminološkem gnezdu iztočnice *stn* se pojavlja tudi športni izraz *tek čez drn in strn*, ki pomeni 'tek v naravi po ne posebej pripravljeni stezi; kros'. *Slovar slovenskih frazemov* (Keber 2015) enote ne navaja.

V korpusu *OpenSubtitles 2018 parallel – Slovenian* je evidentiranih 17 pojavitev izhodiščnega frazema. V hrvaških prevodih se kažejo različne možnosti, npr. *po prirodi, silaziti s ceste, amo-tamo, preko rijeke i kroz šumu, prekopati brda i dole*, naveden je tudi frazem *preko brda i dolina*.

Nekateri po cesti, nekateri z vlakom, drugi čez drn in strn.

Čez drn in strn.

Čez drn in strn k babici gremo?

Vsa ta leta prebijanja čez drn in strn, debatiranja z idioti.

Čez drn in strn smo iskali lepolaso mladenko zahoda.

Lovil sem tega golega otroka čez drn in strn.

Pa, neki putem, neki vozom ... neki po prirodi.

Silazimo s ceste.

Preko rijeke i kroz šumu idemo baki?

Svih ovih godina jurim amo-tamo prepucavajući se sa svim tim idiotima.

Prekopali smo brda i dole za plavušu sa Zapada.

Jurio sam ovo razgoličeno dete, preko brda i dolina.¹⁶

Slednji se pojavlja tudi v *Bazji frazema hrvatskega jezika* in v korpusu hrWaC (*preko brda i dolina*, tudi variantno *preko brda i dola*, *preko brda i planina*) in se z izhodiščnim frazemom (*čez drn in strn*) delno pomensko povezuje. V slovenščini ima ustreznik *čez bribe in doline* '(od) daleč, prek različnih krajev in ovir' (Keber 2015).

¹⁵ Samostalnik *drn* ima v SSKJ² pomensko oznako ruša (vrhnja plast zemlje z rastlinjem, zlasti travo), v *Planinskem terminološkem slovarju* pa ima dva pomena: 1. strmo pobočje, poraslo z redko travo, 2. ruša. Samostalnik *strn* je po SSKJ² narečni izraz za (bela) žita, pomeni pa tudi strnišče (tj. njiva, na kateri je bilo požeto žito). (Fran)

¹⁶ Oblika *dete* sicer ni značilna za hrvaščino.

2) *imeti kaj za bregom*

Frazem *imeti kaj za bregom* 'prikrivati kaj, biti neiskren' je pomensko vezan na človeka in medsebojne odnose. V SSKJ² je evidentiran v frazeološkem gnezdu iztočnice brég: pog. ima nekaj za bregom *nekaj skriva, taji; nekaj skrivaj pripravlja, namerava storiti*. V slovenskem frazeološkem slovarju (Keber 2015) ima podobno pomensko pojasnilo in isti kvalifikator (*imeti kaj za bregom* pog. *skrivati, tajiti kaj; skrivaj pripravljati, nameravati storiti kaj*). Keber kot hrvaški ustreznik navaja enoto *nešto se izžza*¹⁷ *brda valja*. Ta je v slovarski bazi *Hrvatski jezični portal* opredeljena kot 'nešto se sprema, nešto važno bi se moglo dogoditi'. Frazem se ob tem pojavlja tudi v *Bazi frazema hrvatskoga jezika* v oblikah *što se izža brda valja* in *znati što se valja izža brda*. Pomensko se ta enota sicer lahko navezuje na izhodiščni slovenski frazem, vprašanje pa je, ali bi se ta frazem v značilnih kontekstih rabe izkazal kot primeren ustreznik.¹⁸

Na podlagi iskanja v vzporednem korpusu ugotovimo, da imamo za iskalni niz »imeti za bregom« 246 pojavitev,¹⁹ pri čemer se v hrvaščini pojavljajo različne nefrazeološke možnosti. Izstopa raba glagolov, kot so *smjerati, naumiti, namjeravati, pokušavati, misliti, planirati, smisliti*, najdemo tudi zveze *saznati istinu, saznati kakav je tko* (*uistinu/žapravo*) ter posamezne frazeološke enote, npr. *biti komu na umu, biti komu na pameti, imati što na pameti, mota se komu što po glavi, imati što za vratom*.

To sta torej imeli za bregom.
Kaj imaš za bregom?
To ste imeli ves čas za bregom!
Vem, kaj imaš za bregom.
Poizvej, kaj ima za bregom.
Kaj imaš za bregom?
Kaj imaš za bregom?
Kaj imaš za bregom?
Nič nimam za bregom.

Znači to ste smjerale.
Što si naumila?
Ovo si cijelo vrijeme namjeravao!
Znam ja što ti planiraš.
Saznaj kakav je on uistinu.
Što ti je bilo na umu?
Što ti je na pameti.
Što se tebi mota po glavi?
Ništa nemam za vratom.

Zadnja enota sicer strukturno ustreza izhodiščnemu frazemu, vendar nadaljnje iskanje po korpusih in pomenska analiza pokažeta, da ne gre za pomensko prekrivnost.²⁰ Preostali najdeni frazemi pa nimajo (nujno) negativne konotacije, ki je značilna za slovenski frazem.

¹⁷ Predlog se v hrvaščini glasi *izža* (ustrezno je torej: *nešto se izža brda valja*).

¹⁸ Hiter pregled korpusnega gradiva namreč razkriva drug pomen in drugačno rabo kot posledico drugačne skladienske strukture, npr. *Ali problem je ograničenoga čovjeka što ne vidi što se izža brda valja; Kada je tijekom 2006. godine postalo jasno da s tržištem nešto ne valja i da se izža brda valja velika kriza s hipotekama koje se neće moći otplatiti / .../* (hrWaC).

¹⁹ Iskalni niz »za bregom«, ki prav tako praviloma vključuje izhodiščni frazem, pa ima 418 pojavitev.

²⁰ Npr. *Tu ima za vratom međunarodni nadzor*. (hrWaC) V slovenščini bi bil sistemski ustreznik *imeti koga/kaj za vratom*, npr. »Do takrat bomo imeli za vratom inšpekcijo,« je dejal svetovalec. (Gigafida 2.0)

3) *kaj je pisano na kožo komu/čemu*

Frazem v pomenu 'kaj zelo ustreza komu/čemu' je v *Slovarju slovenskih frazemov* (Keber 2015) naveden v obliki *komu je kaj pisano na kožo*. Med tujejezičnimi ustrezniki mu je pripisana hrvaška oz. srbska enota *biti kao stvoren za koga, za što*. V SSKJ² se v frazeološkem gnezdu iztočnice kóža pojavlja varianta frazema, ki je navedena kot zgled konkretne rabe: »vloga je napisana igralcu na kožo« (*kaj je napisano na kožo komu*).

V izbranem vzporednem korpusu se iskalni niz »pisan na kožo« pojavi 42-krat. Analiza razkriva, da v hrvaščini najdemo raznolike izrazne možnosti, npr. (*više*) *odgovarati, biti savlšen, uklapati se u život, biti jedinstveno prikladan, imati dara*, med njimi zasledimo tudi naslednje frazeme *biti kao stvoren za što* oz. *što je kao stvoreno za koga, biti po čijem ukusu, biti rođen za što*.

Puščava mi je pisana na kožo.
Res je, da si bolj pisan na kožo Cristini.
Vloga ti je pisana na kožo.
/.../ izgleda, kot da ti popolnoma nobena stvar ni pisana na kožo.
Naloga vam bo pisana na kožo.
Pravzaprav, trenutno iščem nekoga za vlogo, ki je tebi pisana na kožo.
Ampak corvette mi je pisana na kožo.
Penny, ta igra ti je pisana na kožo.
Ta lik ti je pisan na kožo.
Mistične umetnosti so ti pisane na kožo.
Primer mu je pisan na kožo.

Ta lik ti je pisan na kožo.
Vloge so nama bile pisane na kožo.

Pustoš mi odgovara.
Istina je da ti više odgovara Christina.
Baš je za tebe.
A čini ti se da se ništa ne uklapa u tvoj život.

Zadatak za kojeg ste vi jedinstveno prikladni.
Upravo biram glumicu za ulogu koja bi vam bila savršena.
Korveta mi više stoji.
Imaš dara za ovo.
Ti si kao stvoren za tu ulogu.
Rođeni ste za mistične umjetnosti.
Mislila sam da smrt djeveruše će biti po njegovom ukusu.
Ti si kao stvoren za tu ulogu.
Uloge kao da su bile stvorene za nas.

Enota *biti kao stvoren za koga/što*, ki se kot hrvaški ustreznik izhodiščni enoti pojavlja že pri Kebru (2015), ima sicer v slovenščini popolni ekvivalent *biti kot ustvarjen za koga/kaj*.

4) *mala malica*

Slovenski samostalniški frazem *mala malica* še ni evidentiran v splošnih slovarjih slovenskega jezika ali v *Slovarju slovenskih frazemov* (Keber 2015). V zbirki FRIDA se pojavlja pomensko pojasnilo 'kar ne zahteva napora, kar je enostavno', navedena je

tudi varianta *mala malca* (z neknjižno redukcijo vokala *i* v drugem zlogu)²¹ in sopomenska enota *mačji kašelj*.²²

Iskanje zveze »mala malica« v izbranem vzporednem korpusu je ponudilo 292 pojavitev, »mala malca« pa 32 pojavitev. Na podlagi analize korpusnega gradiva se je domneva o tem, da popolni ekvivalent v hrvaščini ne obstaja, potrdila, ob tem pa je bilo ugotovljeno, da se v hrvaščini²³ pojavljajo različni eno- ali večbesedni prevodni ustrezniki, pomensko vezani na malenkost (*sitnica*), enostavnost (*jednostavno je, vrlo jednostavno, ne može biti jednostavnije*), lahkoto oz. opravljanje česa brez truda in napora (*ništa lakše, laganica, lak posao*), zmožnost (*mogu ja to*) ipd. Med sistemskimi ustrezniki najdemo v hrvaških prevodih tudi večkratno rabo frazemov *mačji kašalj* (20 pojavitev)²⁴ in *dječja igra* (14 pojavitev).

Mala malica.
Mala malica.
Mala malica.
Mala malica.
Mala malica.
Mala malica.
Mala malica.
Mala malica.
Mala malica.
Mala malica.
To bo mala malica.
Mala malica.
To je zdaj mala malica.

Sitnica.
Vrlo jednostavno /.../
Ne može biti jednostavnije.
Lak posao /.../
Ništa lakše.
Laganica.
Ništa posebno.
Mogu ja to. / Mogu to ja.
Bez frke.
Bit će lako!
Mačji kašalj.
Dječja igra.

Med bolj zanimivimi je frazem *dječja igra*, ki ga v razdelku Sintagma (in ne Frazeologija) ter z oznako pren. najdemo tudi v bazi *Hrvatski jezični portal* pod iztočnico *igra (dječja igra* pren. 'nešto vrlo jednostavno, lako') ter v *Bazi frazema hrvatskoga jezika*, ob tem pa je v tem pomenu dovolj frekventen tudi v korpusu hrWaC.²⁵

²¹ Možen je tudi zapis z opuščajem: *mala mal'ca* (prim. Gigafida 2.0).

²² Frazem *mačji kašelj* se, kot izpostavlja Keber (2015), navadno uporablja zanikano in tako pomeni 'to je pomembno, to ni kar tako'; v nezanikani obliki pa pomeni 'malenkost, majhna, nepomembna stvar'.

²³ Zanimivo je, da se v vzporednem korpusu s hrvaščino kot prvim prevodnim jezikom *OpenSubtitles 2018 parallel – Croatian* in slovenščino kot drugim prevodnim jezikom kaže, da je npr. v hrvaščini v posameznih primerih ohranjen istopomenski angleški frazem *piece of cake*, v slovenščini pa se pojavi prevod *mala malica*, kar je slovenski ustreznik angleškega frazema. Citatni zapis *piece of cake* se sicer pojavlja tudi v korpusu hrWaC: *Ali zapamtite - sve to nije baš "piece of cake" - zato i puno ljudi brzo odustane.*

²⁴ Sopomenski frazem *mačji kašelj* se v zbirki FRIDA pojavlja kot samostojna iztočnica, pri kateri bo naveden tudi hrvaški ustreznik *mačji kašalj*.

²⁵ Natančnejša analiza bi sicer pokazala, koliko je dejanske rabe v dobesednem pomenu, npr. *Unutar aplikacije je slikovnica, ali i dobro poznata dječja igra Memory*, in koliko v prenesenem pomenu, npr. *Bočno parkiranje postaje dječja igra.* (hrWaC)

5) *pihati komu na dušo*

Glagolski frazem *pihati komu na dušo* 'govoriti kaj pohvalnega z namenom doseganja naklonjenosti; laskati, dvoriti, prilizovati se' ima v SSKJ² pod iztočnico *pihati* kvalifikator pog. in se pojavlja v frazeološkem gnezdu v dveh primerih: *pihati dekleto na dušo*, *srce* 'vneto ji prigovarjati, dvoriti' ter *dolgo mu je pihal na dušo*, *pa zaman* 'mu prigovarjal, ga prepričeval'. Frazem je prisoten tudi v frazeološkem slovarju (Keber 2015), pri čemer avtor ne navaja hrvaškega ustreznika.

V vzporednem korpusu je za iskalni niz »pihati na dušo« 22 pojavitev, širši niz »na dušo«, ki dodatno razkrije kak relevanten zgled, pa ima 52 pojavitev. V hrvaških prevodih se kaže raba glagolov, kot so npr. *laskati*, *slatkoriječiti*, *zvesti*, raba zveze *govoriti najljepše stvari*, najdemo pa tudi frazem *slatko pričati*.

Vedno si znal pihati na dušo, Reynaldo.
Pihaj ji na dušo.
Pustijo možgane na pašo, ko jim slabi
fantje pihajo na dušo?
Hud šarmer je in ve, kako ženski pihati na
dušo.
Vedno si mi znal pihati na dušo.
Ne pihajte mi na dušo.
Linda mu sladko piha na dušo.

Uvijek si znao laskati, Reynaldo.
Laskaj joj.
Ostave mozak u leri kad loši dečki počnu
slatkoriječiti?
Ima pogan jezik, a i zna kako zvesti ženu.
Uvijek si govorio najljepše stvari.
Ne igrajte se sa mnom.
Linda, kako slatko priča ovaj momak, zar ne?

Za izhodiščni frazem *pihati komu na dušo* je najbolj relevantna raba frazema *slatko pričati*, ki ima v slovenščini popolni ustreznik *sladko govoriti* v pomenu 'pretirano prijazno, priliznjeno govoriti, navadno za doseganje naklonjenosti' in je tudi sopomenka izhodiščnemu frazemu.

6) *priti z dežja pod kap*

Frazem *priti z dežja pod kap* 'priti s slabega na še slabše' se pojavlja v SSKJ², kjer ima pomensko razlago 'iz ene neprijetnosti v drugo, še slabšo'. Podobno ga opredeljuje tudi Keber (2015), ki za hrvaščino in srbsščino navaja obliki *doći iz jame u rupu*, *doći s črniša na goriš*. Slednja je v variantni obliki *od crniša na goriša* 'od zla na gore, od lošega na lošije' navedena tudi v bazi *Hrvatski jezični portal*, frazem *doći iz jame u rupu* pa se pojavlja v *Bazi frazema hrvatskoga jezika*. Navedenih enot v korpusu hrWaC nismo zasledili.

Za iskalni niz »z dežja pod kap« v vzporednem korpusu dobimo 7 pojavitev, za niz »iz dežja pod kap« pa še dodatne 3; pojavljajo se v oblikah: *pri ti z dežja pod kap, stopiti z dežja pod kap, prehod z dežja pod kap, iti iz dežja pod kap* in eliptično *z dežja pod kap*. V hrvaških prevodih najdemo npr. zveze *iz lonca u vatru, iz jednog pakla u drugi, iz zla u gore*.

Z dežja pod kap.

Z dežja pod kap.

Stvari so šle iz dežja pod kap.

Izgledalo je, da je prišel z dežja pod kap, ampak pleme Touganda dečku ni hotelo hudega.

Nisi slisal pregovora "stopil je z dežja pod kap"?

Iz lonca u vatru.

Iz jednog pakla u drugi.

Išlo je iz zla u gore.

Činilo se kao da je "iz jednog zla završio u još gore", ali pripadnici plemena Tuganda nisu mu namjeravali nauditi.

Nisi čuo za izreku... Nema smisla izlaziti na kišu?

Na podlagi hrvaških prevodov in preverjanja posameznih enot v korpusu hrWaC se je izkazalo, da na ustaljeno rabo kaže enota *ići iz zla u gore, ići iz zla na gore* (možno tudi z glagoli *doći, krenuti, pasti*).²⁶ V bazi *Hrvatski jezični portal* najdemo frazem (*ići*) *sa zla na gore* 'padati sve niže, stalno se pogoršavati', v *Bazi frazema hrvatskoga jezika* pa številne variante, npr. *ići iz zla u gore, ići sa zla na gore, ide /komu/ sa zla na gore, sa zla na gore, iz zla u gore, iz jednoga zla u gore, od zla nagore*. V slovenščini mu ustreza frazem *iti s slabega na slabše*.

7) *privleči kaj na dan*

Glagolski frazem *privleči kaj na dan* 'omeniti kaj, spregovoriti o čem' se v SSKJ² pojavi v frazeološkem gnezdu iztočnice *privleči kaj na dan* 'opozoriti na časovno odmaknjeno ali pozabljeno, navadno za koga neprijetno stvar'. Keber (2015) ga ne navaja. V vzporednem korpusu ima iskalni niz »privleči na dan« 24 pojavitev. V hrvaških prevodih se pojavljajo glagoli *iznositi, spomenuti, spominjati, izvući, izvaditi, donesti*, najdemo tudi frazem *izvući što na vidjelo*.

Tega ne bi smel privleči na dan.

No, vsekakor sem vesel, da sem to privlekel na dan.

Vse je bilo uredno, dokler ni privlekel na dan ribice.

Jaz pa bom privlekla na dan stare opne.

Ne morem verjetni, da si to privlekel na dan pred tujcem.

Nisam trebao ovo iznositi.

Baš mi je drago što sam to spomenuo.

Sve je bilo u redu dok nije izvadio ribicu.

A ja ću izvući staru kožu za bubnjeve.

Ne mogu vjerovati da si to izvukao na vidjelo pred strancem.

²⁶ Ustaljenost in pomensko sorodnost (a brez nakazanega stopnjevanja slabega položaja) sicer izkazuje tudi enota *iz jednog pakla u drugi*.

Ustaljenost slednjega se potrdi tudi v korpusu hrWaC. V bazi *Hrvatski jezični portal* je sicer naveden frazem *izći na vidjelo* 'objelodaniti se, otkriti se', v *Bazi frazema hrvatskoga jezika* pa se med drugim pojavita *izći na vidjelo* in *iznijeti / što / na vidjelo*. Za zbirko FRIDA bi lahko z ozirom na izhodiščni frazem *privleči kaj na dan* uporabili ustreznik *iznući što na vidjelo*.

8) *kaj splava po vodi*

Frazem *kaj splava po vodi* 'kaj se ne uresniči, propade' se pojavi v SSKJ² v frazeološkem gnezdu in v povedni rabi: splávati -am dov. /.../ ekspr. vse je splavalo po vodi *propadlo*. Keber (2015) ga ne omenja. V bazi *Hrvatski jezični portal* najdemo frazem s primerljivim pomenom *posla kola nizbrdo* 'stvari su krenule loše', v *Bazi frazema hrvatskoga jezika* je naveden frazem *poslo je / što / nizbrdo* in druge variante, v slovarju *Frazeološki rječnik hrvatskoga jezika* pa variante *kola su krenula nizbrdo*, *sve je krenulo nizbrdo*, *stvari su krenule nizbrdo* s pomenom 'pogoršala se kakva situacija ili stanje'.²⁷

V izbranem vzporednem korpusu se niz »splavati po vodi« pojavi 58-krat. Iz hrvaških prevodov je razvidno, da so bile uporabljene različne možnosti, npr. glagoli *otići*, *upropastiti*, *propadati*, *propasti*, *proći*, *obustaviti*, *izjaloviti se*, *zveze biti loše*, *biti uništeno*, *biti otkazano*, *biti kraj čega*, najdemo pa tudi frazeološke enote, npr. *ode što u propast*, *ode što u vjetar*, *padne što u vodu*, *krene što nizbrdo*.

In tako je plaćilo za novi helikopter splavalo po vodi.

Žal je načrt splaval po vodi /.../

Zabava v soboto zvečer je splavala po vodi!

Moja karijera je splavala po vodi.

Moje življenje, je pravkar splavalo po vodi.

Pet ur načrtovanja učne ure je splavalo po vodi

Vsa moja politična prihodnost je zdaj splavala po vodi.

Tri leta odlične terapije splava po vodi zaradi ene hitre dijagnoze.

Začeli smo načrtovati svoju prihodnost, a kot je nekoć ugotovil zelo predvidljiv Škot, lahko še tako premišljeni načrti splavaju po vodi.

A ode i moja rata za nov helikopter.

Plan mu je propao /.../

Ode naša subotnja večer.

Ovo je kraj moje liječničke karijere.

Moj je život uništen.

Pet sati planiranja trena je otišlo u propast.

Bilo kakva politička budućnost otišla je u vjetar.

Tri godine terapije su pale u vodu zbog jedne lažne dijagnoze.

Počeli smo planirati svoju budućnost, ali kako je jedan Škot davno rekao, i najbolji planovi mogu krenuti nizbrdo.

²⁷ Već o obravnavi variantnih frazema u slovarju *Frazeološki rječnik hrvatskoga jezika* v Parizoska in Filipović Petrović 2020.

Glede na ugotovljeno bi lahko za izhodiščni frazem *kaj splava po vodi* v hrvaščini uporabili delne ekvivalente *krene što nizbrdo* (oz. varianto *pođe što nizbrdo*) in *ode što u propast, ode što u vjetar* (slednji frazem se še vedno najpogosteje uporablja v navezavi na lahkomišno porabo denarja, a tudi v pomenu, ki ga iščemo).²⁸

9) *tik pred zdajci*

Prislovni frazem *tik pred zdajci* 'komaj še pravočasno' je vezan na čas. V SSKJ² ima oznako pog. in dve navedbi znotraj frazeološkega gnezda pri iztočnicah *tik in zdajci: biti tik pred zdajci* 'neposredno pred odločitvijo, začetkom'; pog. *tega ne delajte tik pred zdajci* 'v zadnjem trenutku'. V Kebrovem slovarju (2015) se ne pojavlja.

V vzporednem korpusu ima niz »tik pred zdajci« 47 pojavitev. V hrvaških prevodih se npr. pojavljajo naslednje zveze: *u zadnji trenutak, u posljednjem trenutku, u zadnji tren, u posljednji tren, u zadnji čas, u posljednji čas, do zadnje sekunde, do posljednje sekunde, tako kasno, pred sam kraj*, najdemo tudi zvezi *tik pred hitac* in *minutu prije gašenja*.

Kličem te tik pred zdajci.
Sovražim razočaranja tik pred zdajci, vendar so mi šele zdaj povedali.
Oprosti, da sem te poklicala tik pred zdajci.
Mislim, da je to, kar pravijo "tik pred zdajci".
Vem, da je tik pred zdajci, vendar...
Ukreпали bodo tik pred zdajci.

Če bo šlo tik pred zdajci karkoli narobe... pusti vse in odidi.

Pa, to je nekako u posljednjem trenutku.
Mrzim ta razočaranja u zadnji tren, ali tek sada su me obavijestili.
Žao mi je što sam zvala tako kasno.
Mislim da to zovu "u zadnji čas".
Znam da ti ga dajem u posljednji čas, ali...
Kreću tik pred hitac, dok je usredotočen na drugo.
Ako nešto pođe krivo, minutu prije gašenja ostavi sve i odlazi.

Zveza *tik pred hitac* ima sicer največji potencial, vendar se ne pojavlja v hrvaškem korpusu hrWaC, s čimer bi lahko potrdili ustaljenost; ustaljene rabe ni mogoče zaslediti niti v primeru *minutu prije gašenja*. Frazem *tik pred zdajci* v hrvaščini torej nima popolnega ekvivalenta, pomensko pa se prekriva s frazemom *u zadnji tren*, ki je sicer popolni ekvivalent slovenskemu frazemu *v zadnjem trenutku* oz. *v zadnjem hipu*.

10) *vreči puško v koruzo*

Glagolski frazem *vreči puško v koruzo* 'obupati, odnehati, ne vztrajati' se pojavlja v SSKJ² v obliki *kmalu je vrgeł puško v koruzo* 'ni več vztrajal, je obupal', v *Slovarju*

²⁸ Npr. *svjesna da je dobra prilika otišla u vjetar u par minuta, tako da je sav njegov razvoj otišao u vjetar, Sav posao je otišao u vjetar, napisano je uništeno* (hrWaC).

slovenskih frazemov (Keber 2015) pa najdemo varianti *vreči puško v koruzo* in *metati puško v koruzo*. Keber v pojasnilu izvora frazema podrobno navaja okoliščine njegovega nastanka, ob tem pa tudi izpostavi, da se lahko v hrvaščini cilj, kamor se odvrže puška, izpusti ali pa je to šas: *baciti, ostaviti pušku, baciti pušku u šas*.²⁹ V bazi *Hrvatski jezični portal* najdemo pod iztočnico puška frazem *baciti, ostaviti pušku* 'prestati se boriti, predati se bez borbe'. V korpusu hrWac se sicer pojavlja tudi enota *baciti/bacati pušku u kukuruz*, a je zelo redka, zato smo iskanje nadaljevali s pomočjo vzporednega korpusa.

V korpusu *OpenSubtitles 2018 parallel – Slovenian* ima niz »puško v koruzo« 21 pojavitev. V hrvaških prevodih sta na tem mestu omenjena glagola *odustati* in *predati se*, glagolnik *odustajanje*, ter frazemi *baciti ručnik*, *dignuti/dići ruke*, *otiči spušenog repa* in *mahnuti bijelom zastavicom*.

Boš vrgla puško v koruzo?
Kako je lahko vrgla puško v koruzo?
Že misliš vreči puško v koruzo?
Še včeraj si hotel vreči puško v koruzo, danes pa že prosiš, moliš.
Zakaj je potem vrgel puško v koruzo, če so mu podtaknili?
In sedaj bomo vrgli puško v koruzo in zbežali?
Boš vrgel puško v koruzo in šel nazaj v lažno novo življenje?

Tek tako ćeš odustati?
Kako se može samo predati?
Već razmišljaš o odustajanju?
Jučer si htio odustati, baciti ručnik, ugasiti svjetlo.
Ako je Forresteru namješteno, zašto nisi digao ruke?
I ti mi kažeš da ćemo otići spušenog repa?
Pa ćeš mahnuti bijelom zastavicom i vratiti se lažnom životu?

Sopomenski frazem *dignuti ruke* (*od koga, od čega*) oz. *dići ruke* (*od koga, od čega*) v pomenu 'odustati, prestati se brinuti za koga ili što' najdemo tako v bazi *Hrvatski jezični portal* kot tudi v *Bazi frazema hrvatskoga jezika*. Preostali frazemi se v hrvaških leksikografskih virih ne pojavljajo, medtem ko se v korpusu hrWac v pomenu predaje in obupa pojavljajo posamezni primeri rabe frazema *mabati bijelom zastavicom* ter ustaljena raba frazema *baciti ručnik* (*u ring*), ki izhaja iz boksarskega žargona in je bil verjetno prevzet iz angleščine (prim. tudi Keber 2015: *vreči puško v koruzo*), npr.

- Ali Dinamo nije bacio ručnik već je u drugo poluvrijeme ušao fantastično jako i nakon samo šest minuta stigao na samo pogodak zaostatka (19 - 20). (hrWac)
- Možemo izbaciti Bayern. Naravno da će biti teško, ali nećemo baciti ručnik. (hrWac)
- Kad je na stol došla gurmanska pljeskavica, morao sam baciti ručnik. No, Richard i Voda su se savim solidno borili i dalje. (hrWac)

²⁹ Tega sicer na podlagi uporabljenih hrvaških leksikografskih virov in korpusnega iskanja ne moremo potrditi.

Na podlagi ugotovljenega bi lahko v zbirki FRIDA navedli popolni ekvivalent *baciti puško u kukuruž*, zaradi njegove širše neustaljenosti pa tudi pomensko ustrezen in dovolj frekventen delni ekvivalent *baciti ručnik*.

5 Sklep

Za namen pridobivanja hrvaških ustreznikov slovenskim izhodiščnim frazemom iz zbirke FRIDA je bilo najprej uporabljeno iskanje po spletnih leksikografskih virih (slovarjih in frazeoloških bazah). V primeru enot, pri katerih ta metodološka pot ni privedla do zadovoljivih rezultatov, pa je bil uporabljen tudi korpusni pristop. Z njim smo želeli dodatno raziskati obstoječe prevodne možnosti in preveriti, ali so med njimi tudi sistemski frazeološki ustrezniki, ki so bili v predhodnem postopku pridobivanja spregledani. Izkazalo se je, da smo s pomočjo izbranega vzporednega korpusa največkrat prišli do hrvaškega frazema, ki ima v slovenščini ustreznik, ki je izhodiščnemu slovenskemu frazemu sopomenski, npr. *čez drn in strn – preko brda i dolina = čez hribe in doline; kaj je pisano na kožo komu/čemu – što je kao stvoreno za koga/što = kaj je kot ustvarjeno za koga/kaj; pibati na dušo komu – slatko pričati = sladko govoriti; priti z dežja pod kap – doći iz zla u gore = priti s slabega na slabše; kaj splava po vodi – padne što u vodu = pade kaj v vodo, tik pred zidajci – u zadnji tren = v zadnjem trenutku*. Do hrvaškega ustreznika smo prišli v primerih *mala malica – dječja igra, privleči kaj na dan – izvući što na vidjelo*. V enem primeru se je izkazalo, da je popolni ustreznik v hrvaščini v sodobnih pisnih besedilih redko prisoten (*vreči puško v koružo – baciti pušku u kukuruž*), s pomočjo dodatnega iskanja pa smo našli tudi bolj aktualen in frekventnejši ustreznik (npr. *baciti ručnik*). V enem primeru se je potrdila odsotnost frazeološkega ustreznika (*imeti kaj za bregom*). Zaključimo lahko, da se je korpusna metoda izkazala za učinkovito v fazi iskanja ustreznikov, ki jih sprva nismo uspeli najti s pomočjo leksikografskega pristopa. V naslednjem koraku bodo rezultati iskanja preverjeni še pri maternih govorcih hrvaščine in v primeru potrjene ustreznosti bodo vključeni v zbirko FRIDA.

Literatura

- Mona BAKER, 2018: *In Other Words: A Coursebook on Translation*. Third Edition. London, New York: Routledge.
- Goranka BLAGUS BARTOLEC idr.: *Baza frazema hrvatskoga jezika*. <http://frazemi.ihij.hr/> (8. 2. 2025).
- Neva ČEBRON, 2020: Korpusni pristop kot metoda raziskovanja in učenja tujega strokovnega jezika. *Studia universitatis hereditati* 8/2, 45–64. <http://www.dlib.si> (8. 2. 2025).

- Wolfgang EISMANN, 1998: Einige Probleme und Perspektiven der kontrastiven Phraseologie. *Statt einer Einleitung*. EURPHRAS 95. *Europäische Phraseologie im Vergleich: Gemeinsames Erbe und kulturelle Vielfalt*. Bochum: Brockmeyer. 1–30.
- Melanija Larisa FABČIČ, 2014: Mentalna podoba človeka v slovenskih, nemških in madžarskih primerjalnih frazemih. *Slavistična revija* 62/2, 195–215.
- Ivana FILIPOVIĆ PETROVIĆ in Jelena PARIZOSKA: *Frazeološki rječnik hrvatskoga jezika*. <https://lexonomy.elex.is/#/frazeoloskirjecnikhr> (8. 2. 2025).
- Fran. Slovarji Inštituta za slovenski jezik Frana Ramoviša ZRC SAZU. www.fran.si (8. 2. 2025).
- Gigafida 2.0: Korpus pisne standardne slovenščine. <https://viri.cjvt.si/gigafida/> (8. 2. 2025).
- Hrvatski jezični portal. <https://hjp.znanje.hr/index.php?show=main> (8. 2. 2025).
- hrWaC. *Croatian Web Corpus v2.2*, 2014. NoSketch Engine. <https://www.clarin.si/ske/#dashboard?corpname=hrwac> (8. 2. 2025).
- Alenka JELOVŠEK in Eva TRIVUNOVIĆ, 2023: Slovenski frazeološki ustrezniki v nebiblijskih prevodnih besedilih 16. stoletja. *Slavistična revija* 71/4, 533–548.
- Vida JESENŠEK, 2004: Deutsch und Slowenisch im Vergleich. *Besedoslovne lastnosti slovenskega knjižnega jezika in narečij*. 402–465.
- Vida JESENŠEK, 2013: O medjezikovnih frazeoloških razmerjih. *Frazeološka simfonija: Sodobni pogledi na frazeologijo*. Ur. N. Jakop, M. Jemec Tomazin. Ljubljana: Založba ZRC. 209–222.
- Janez KEBER, 2015: *Slovar slovenskih frazemov*. Spletna izdaja. <https://fran.si/> (8. 2. 2025).
- Mihaela KOLETNIK in Gjoko NIKOLOVSKI, 2020: Primerjalni frazemi z zoonimnimi sestavinami v prekmurskem narečju in makedonščini. *Slavia Centralis* 13/2, 83–99.
- Jarmo KORHONEN, 2007: Probleme der kontrastiven Phraseologie. *Phraseologie: Ein internationales Handbuch der zeitgenössischen Forschung. Band 1.1*. Ur. H. Burger, D. Dobrovolskij, P. Kühn, N. R. Norrick. Berlin, New York: de Gruyter. 574–589.
- Simona KREK, 2013: Korpusne metode in njihov odsev v jezikoslovnih teorijah 20. stoletja. *Slovenščina 2.0* 1/1, 4–23. http://www.trojina.org/slovenscina2.0/arhiv/2013/1/Slo2.0_2013_1_02.pdf (8. 2. 2025).
- OpenSubtitles 2018 parallel – Croatian. Sketch Engine. <https://app.sketchengine.eu/> (8. 2. 2025).
- OpenSubtitles 2018 parallel – Slovenian. Sketch Engine. <https://app.sketchengine.eu/> (8. 2. 2025).
- Jelena PARIZOSKA in Ivana FILIPOVIĆ PETROVIĆ, 2020: Varijantni frazemi u e-rječniku. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik* 46/2, 941–955.
- Slovenščina na dlani*. Interaktivno učno e-okolje. <https://www.slo-na-dlani.si/prijava>; <https://www.slo-na-dlani.si/projekt> (8. 2. 2025).
- SSKJ²: *Slovar slovenskega knjižnega jezika. Druga, dopolnjena in deloma prenovljena izdaja*. Spletna izdaja, 2014. www.fran.si (8. 2. 2025).
- Jörg TIEDEMANN, 2016: Finding Alternative Translations in a Large Corpus of Movie Subtitles. *Proceedings of the 10th International Conference on Language Resources and Evaluation (LREC 2016)*. 3518–3522. http://www.lrec-conf.org/proceedings/lrec2016/pdf/62_Paper.pdf (8. 2. 2025).
- Natalija ULČNIK, 2024: Učno e-okolje Slovenščina na dlani in prvi uporabniški odzivi. *Slavistična prepletanja* 5. Ur. G. Nikolovski, N. Ulčnik. Maribor: Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. 57–76.
- Alenka VERBINC, 2013: (Ne)frazemskost angleških izlastnoimenskih frazemov v slovenščini. *Frazeološka simfonija: Sodobni pogledi na frazeologijo*. Ur. N. Jakop, M. Jemec Tomazin. Ljubljana: Založba ZRC. 199–207.
- Marjeta VERBINC, 2013: Medjezikovni vidiki angleških in slovenskih primer. *Frazeološka simfonija: Sodobni pogledi na frazeologijo*. Ur. N. Jakop, M. Jemec Tomazin. Ljubljana: Založba ZRC. 191–198.